

Proces

Franz Kafka

Kniha

Obecně

- Kafka nikdy nechtěl, aby se dílo dostalo na veřejnost (vydal Max Brod)
- rozbor psychiky Josefa K.
- výskyt mnohoznačnosti
- rámcová kompozice (ohraničeno narozeninami)
- Kafka vystudoval práva- známé prostředí
- jedná se o kritiku celého soudního systému (úplatky, nesmysly)

Postavy

Josef K.

- hlavní postava
- prokurarista v bance
- úspěšný
- jeho život je převrácen ze dne na den

Náměstek ředitele

- využívá zaneprázdněnosti Josefa K. a bere mu případy

Elza

- prostitutka, se kterou se Josef potká na začátku příběhu ve vinárně

Paní Grubačová

- paní bytná, vše sleduje

Slečna Burstnerová

- písařka v advokátní kanceláři
- Josef je do ní zamilovaný

Lenka

- má poměr s Josefem
- radí Josefovi
- ošetřovatelka u advokáta Hulda

Strýček z venkova

- statkář
- bývalý poručík

Malíř Titorelli

- maluje pro dvůr i pro Josefa

Děj

Kniha je spíše než konkrétní příběh jakýsi soubor otázek, které vyvstávají v duši člověka - hlavního hrdiny Josefa K. Je to úspěšný bankovní prokurista, jenž je ve svých 29. letech velmi vysoce postaveným úředníkem v bance. Dělá vše pro to, aby na pomyslném žebříčku společenských hodnot stoupal stále výše. Je to skutečný workoholik, ale jen do doby, než se jednoho rána probudí a v jeho předsíni nalezne dva neznámé muže. Je mu sděleno, že je obžalován. Nic víc. Na otázky kým, jak a proč je obžalován, mu neodpoví. Pan K., jakožto velmi sebevědomý muž plný síly, je přesvědčen, že tento nepovedený vtíp bude ignorovat, ale jednoho dne mu zavolají od soudu, že se má dostavit do jednoho domu na předměstí kvůli výsledku. Jde tedy v uvedenou dobu na tuto adresu, která jej zavede do jedné z mnoha chudinských čtvrtí. Po krátkém hledání nachází soudní kancelář. Zde se v soudní síni tvrdě obhazuje a napadá soud, což vše pokládá za svou obhajobu, avšak zbavuje se jí právem na výslech. Stále si ještě myslí, že se jedná o vtíp a že tento soud nad ním nemá žádnou moc. Snaží se proto, aby vše bylo jako před tím, než k němu domů přišli ti dva muži. Kvůli soudu za ním přijíždí jeho strýc z venkova, který se dovídá o procesu a chápe ho jako škodu na dobrém jméně rodiny. Seznamuje pana K. se svým přítelem soudním advokátem Huldem. Ten vyžaduje plnou oddanost a věrnost při zastupování. Pan K. stále bere vše na lehkou váhu. Časem však pan K. ztratí sebevědomí a odhodlání a místo nich nastupuje únava. Pan K. již bere svůj proces jako samozřejmost, s níž je nutné počítat a které je nutné mnoho obětovat. Seznamuje se totiž skrz svého dlouhodobého zákazníka v bance s jistým malířem Titorrelim, který mu vysvětlí, že u soudu lze být úplně osvobozen jen zřídkakdy a že na to nemá nikdo kromě soudců žádný vliv. Dovídá se také, že obžalovaný se může hájit pouze nepřímým působením na lidi od soudu. Zde advokát využívá svých kontaktů na soudce. Pan K. se nakonec v chrámu při čekání na jednoho italského obchodníka setkává se soudním kaplanem, který mu vysvětluje, že vše patří k soudu a že záleží pouze na něm, jak si zákon bude vykládat. Pan K. to pochopí tak, že zákon je vykonáván lživě a záměrně tragicky

ovlivňuje život lidí. Kniha končí 31. narozeninami pana K., při kterých pro něj domů přijdou dva soudní zřízenci a odvedou jej za město, kde je popraven.

Ukázka

- začátek knihy

Patrně učinil někdo na Josefa K. křivé udání, neboť aniž se dopustil něčeho zlého, byl jednou ráno zatčen. Kuchařka paní Grubachové, jeho bytné, která mu každý den ráno kolem osmé přinesla snídani, tentokrát nepřišla. To se ještě nikdy nestalo. Čekal ještě chvilku, viděl se svého polštáře stařenu, která bydlila naproti a která ho teď pozorovala se zvědavostí u ní zcela neobvyklou, potom však, zároveň udiven i hladov, zazvonil. Ihned se ozvalo zaklepání, a vešel muž, kterého zde v bytě ještě nikdy neviděl. Byl štíhlý a přece pevně rostlý, měl na sobě přiléhavý černý oděv, který byl podobně jako cestovní obleky opatřen všelikými skládanými záhyby, kapsami, přezkami, knoflíky a pásem a zdál se proto zvlášť praktický, aniž bylo jasné, k čemu oblek vlastně slouží. “Kdo jste?” zeptal se K. a ihned se zpola vztyčil v posteli. Muž však pominul otázku, jako by jeho zjev byl něco, co se prostě musí vzít na vědomí, a řekl jen: “Vy jste zvonil?” “Ať mi Anna přinese snídani,” řekl K. a pokoušel se, nejdřív mlčky, aby pozorností a uvažováním zjistil, kdo vlastně je ten člověk. Ten se však nevydával nijak dlouho jeho pohledům, nýbrž obrátil se ke dveřím, pootevřel je a řekl komusi, kdo patrně stál hned za dveřmi: “Chce, aby mu Anna přinesla snídani.” Následovalo kratičké zasmání ve vedlejším pokoji, nebylo podle zvuku jisto, nesměje-li se několik osob. Ačkoli nebylo možné, aby se tím ten cizí člověk dověděl něco, co by nebyl věděl už předtím, řekl přece K-ovi hlasem, který zněl jako hlášení: “Je to nemožné.” “To by ale byly pěkné novinky,” řekl K., vyskočil z postele a rychle si natáhl kalhoty. “A to se tedy podívám, jací lidé to jsou ve vedlejším pokoji a jak mi paní Grubachová hodlá vysvětlit takové vyrušení.” Napadlo ho sice ihned, že nebylo třeba, aby to řekl nahlas, a že tím jaksí uznal, že tomu cizímu člověku přísluší jakési dozírací právo, avšak to teď nepokládal za důležité. Přesto si to cizinec vyložil v tomto smyslu, neboť řekl: “Nechcete raději zůstat zde?” “Ani nechci zůstat zde, ani nechci, abyste se mnou mluvil, dokud se mi nepředstavíte.” “Myslili jsme to dobře,” řekl cizí muž a otevřel teď sám od sebe dveře. Ve vedlejším pokoji, do něhož K. vstoupil pomaleji, než hodlal, vypadalo to na první pohled skoro zcela tak jako včera večer. Byl to obytný pokoj paní Grubachové, snad bylo v tom pokoji, přeplněném nábytkem, pokrývkami, porcelánem a fotografiemi, dnes o něco víc místa než jindy; nepoznalo se to hned, tím méně, že hlavní změna záležela v přítomnosti jakéhosi muže, který seděl u otevřeného okna s knihou, od níž teď vzhlédl. “Měl jste zůstat ve svém pokoji! Což vám to František neřekl?” “Ale co vlastně chcete?” řekl K. a odvrátil se pohledem od té nové známosti k člověku pojmenovanému jménem František, jenž zůstal stát ve dveřích, a pak zase zpátky. Otevřeným oknem bylo zas vidět stařenu, jež se zvědavostí věru stařečkou přistoupila k oknu teď protějším, aby i nadále všechno viděla. “Ale

teď řeknu paní Grubachové -" řekl K., pohnul sebou, jako by se odtrhával od obou mužů, kteří však stáli daleko od něho, a chtěl jít dál. "Ne," řekl muž u okna, hodil knihu na stolek a vstal. "Nesmíte odejít, vždyť jste zatčen," "Skoro to tak vypadá," řekl K. "A pročpak?" zeptal se potom. "Nejsme tu proto, abychom vám to řekli. Jděte do svého pokoje a čekejte. Řízení je zahájeno a dovíte se všechno v pravý čas. Jdu nad svůj příkaz, když vám tak přátelsky domlouvám. Ale doufám, že to neslyší nikdo než František, a ten je sám k vám vlídný proti všem předpisům. Budete-li mít i nadále tolik štěstí, jako máte tím, že máte za hlídače právě nás, můžete doufat, že všechno dobře dopadne." K. se chtěl posadit, teď však viděl, že v celém pokoji není pranic, nač by se člověk mohl posadit, jen právě židle u okna.